

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

Către

Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

Ministerul Fondurilor Europene

Agenția Națională pentru Romi

Punctul Național de Contact pentru Implementarea Strategiei pentru Romi

COMUNITĂȚI MARGINALIZATE DE ROMI ȘI ABORDAREA INTEGRATĂ A DEZVOLTĂRII SOCIO-TERITORIALE

Propuneri privind corelarea
politicilor dedicate incluziunii sociale a romilor cu politicile *mainstream* de incluziune
socială și cu planul de utilizare a fondurilor europene în perioada 2014-2020

Cluj-Napoca, 15.06.2013

Introducere – recomandarea generală pe scurt

“Documentul Consultativ pentru dezvoltarea Acordului de Parteneriat între România și Uniunea Europeană pentru 2014-2020” (*Consultative document in order to develop The Partnership Agreement for Romania 2014-2020*) – trimis recent (în 31.05.2013) de Ministerul Fondurilor Europene către Comisia Europeană –, recunoaște că una dintre problemele dezvoltării social-economice din România este existența unor mari disparități teritoriale. Pornind de la acest text – **în contextul revizuirii Strategiei Naționale privind Incluziunea Socială a Romilor (2012-2020), a elaborării Strategiei Naționale pentru Incluziune Socială și Reducerea Sărăciei (2014-2020), precum și a definitivării Acordului de Parteneriat între România și Uniunea Europeană cu privire la utilizarea fondurilor europene în perioada 2014-2020** – în cele ce urmează vă prezentăm recomandarea noastră cu privire la **nevoia corelării acestor politici**. Corelarea propusă se poate **fundamenta pe abordarea integrată a dezvoltării socio-teritoriale ca instrument al incluziunii și coeziunii sociale**. Propunerea formulată aici necesită nu doar coordonarea programelor operaționale, ci și crearea unor unități inter-ministeriale (cu unități deconcentrate în teritoriu) capabile să pună în practică această abordare în politici și programe multi-sectoriale concrete, și/sau să capaciteze autoritățile locale cu acest scop.

Inegalitățile socio-spațiale din România și comunitățile marginalizate de romi

Cazul zonei de locuire defavorizată Pata Rât din Cluj pe marginea căruia, din 2010 încoace, fundația noastră, împreună cu alte organizații a derulat multe campanii de sensibilizare și recomandări de politici publice privind desegregarea teritorială,¹ este un exemplu al manifestării spațiale a marginalității avansate ce trebuie tratat prin instrumentele abordării integrate a dezvoltării socio-spațiale. Dar, din păcate, acest caz nu este singular în România.

Pe baza cercetărilor din domeniu, prin indicatorii utilizați ai sărăciei și excluziunii sociale, *Documentul Consultativ* amintit mai sus observă că **inegalitățile socio-spațiale există atât între regiunile de dezvoltare ale României, cât și în interiorul acestora**. Acest fapt se reflectă în constituirea și reproducerea unor “pungi de sărăcie” în zone rurale unde activitatea economică este redusă la agricultura de subsistență (astfel încât sate sau comune întregi devin spații ale sărăciei acute reproduse inter-generațional); în orașe mici afectate de lipsa locurilor de muncă de pe urma dispariției unităților industriale pe care s-a bazat urbanizarea lor;² dar și în cartierele deprivatate ale orașelor mari care coabitează cu spațiile gentrificate ale acestora.³

“Pungile de sărăcie” (care în termeni rezidențiali sunt **zone de locuire defavorizată**) de foarte multe ori se suprapun cu spațiul locativ al comunităților

---

¹ Cele mai recente documente ale noastre elaborate în acest context sunt: *Integrated housing program for marginalized communities, including Roma. The case of Pata Rât, Cluj-Napoca. Recommendations to Romanian public authorities* (februarie 2013); *Bugetarea participativă – instrument al dezvoltării urbane incluzive*, februarie 2013; *Propuneri privind bugetarea politicilor locale de incluziune și coeziune socială și teritorială. Cazul zonei de locuire defavorizată Pata Rât*, martie 2013.

² Suprapunerea sub-dezvoltării regiunilor în care sunt plasate, cu disparitățile spațiale din interiorul unor unități teritorial-administrative (orașe mici, și comune/sate) conduce la generarea unor situații caracterizate prin deprivări economice și sociale multiple, reproduse inter-generațional și cauzate de mecanisme care funcționează la diverse nivele. Ele au fost relevate și prin cercetarea derulată de Fundația Desire între decembrie 2012 și iunie 2013, în 25 de localități din România în cadrul investigației internaționale *Faces and Causes of Roma Marginalization: Tools and methods for evaluation and data collection*, coordonate de Centrul de Cercetare pentru Studii Economice și Regionale al Academiei Maghiare de Știință și Centre for Policy Research de la Central European University, susținută de United Nations Development Program în continuarea anchetei realizate de cea din urmă în 2011.

³ Procesele care conduc la formarea (de multe ori în medii poluate) a cartierelor izolate social și stigmatizate cultural în orașele mari ale României, precum și tipurile de segregare rezidențială urbană sunt analizate de noi prin cercetarea *Spațializarea și rasializarea excluziunii sociale. Formarea socială și culturală a ‘ghetourilor țigănești’ în România în context European* desfășurată între 2011-2014 (sparex-ro.eu).

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

marginalizate de romi. Ne gândim aici atât la formarea unor cartiere care, în pofida faptului că sunt locuite și de săraci majoritari, sunt percepute drept “țigăanii”; sau la constituirea unor colonii locuite în preponderență sau exclusiv de romi aparținând unor categorii sociale vulnerabile. În ambele cazuri, aceste cartiere (care au avut sau nu o istorie a evoluției lor separate în cadrul comunităților mai largi) sunt **create de procesele economice curente și de (lipsa) politicilor de dezvoltare gestionate de administrația publică centrală sau locală, și chiar de o politică spațială de plasare a familiilor sărace (de romi) la periferiile izolate social, sub-dezvoltate din punct de vedere infrastructural și stigmatizate cultural ale localităților.**⁴ Această politică este susținută de convingeri meritocratice care blamează săracii pentru că sunt săraci, ele de multe ori fiind intersectate cu atitudini anti-țigănești, chiar rasiste, care asociază presupusele caracteristici genetice sau culturale ale romilor cu “sărăcia meritată” sau cu statutul de “asistat social nemeritos.” Azi, în România, multe comunități compacte de romi trăiesc în zone de locuire defavorizată. Unele dintre ele locuiesc în grupuri compacte datorită legăturilor comunitare, familiare, sau de rudenie care îi leagă. Pentru alții aceste așezăminte sunt locații unde au fost relocaliți individual sau în grup de autoritățile locale în urma evacuărilor forțate la care au fost supuși din diverse motive. În cazul multora, stabilirea în aceste zone este consecința căutării unui spațiu accesibil, chiar dacă nesigur al locuirii, atât în sensul social, cât și în sensul material/financiar al cuvântului.

---

⁴ Câteva exemple în ceea ce privește rolul administrației locale în crearea spațiilor locative marginalizate care fac imposibilă participarea locatarilor la viața societală a localității (cu condiții de locuire mai mult sau mai puțin sau deloc adecvate): zona rezidențială Pata Rât (Cluj); campusul social Henri Coandă (Constanța); zona Cuprom (Baia Mare); cartierul Speranța și strada Muncii (Piatra Neamț); zona stației de epurare (Miercurea-Ciuc); cartierul Obor și cartierul Livada, locuințe sociale în foste cămine muncitorești (Călărași); zona malului râului Mureș, zona La barăci și Valea Rece (Tg. Mureș); zonă de locuințe de tip container și locuințe sociale în foste cămine muncitorești (Ploiești); zona Pieptănari din Tg. Frumos, satele Crucea și Zmeu aparținând comunei Lungani și satul Cozmești aparținând de comuna Stolniceni-Prăjescu (județul Iași); zona Goldiș din Curtici (județul Arad); rudăria din orașul Calafat și din comuna Cetate (județul Dolj), dar și din Oltenița, Curcani și Chirnogi (județul Călărași); Bufa, Poligon și Feleud din orașul Aiud, satul Iclod al comunei Sâncel sau satul Pustă aparținând comunei Unirea (județul Alba).

Nevoia de politici de dezvoltare socio-spațială participativă

Zonele de locuire defavorizată sunt manifestări ale excluziunii sociale, și la rândul lor reproduc marginalizarea. Ele sunt spații ale concentrării sărăciei și privațiunilor materiale, de obicei sunt stigmatizate cultural de către societatea majoritară, și sunt izolate social de restul localității, astfel încât cei care locuiesc acolo nu au șansa participării egale la viața societală a acesteia (incluzând viața economică, politică, culturală, și socială). De aceea, ele necesită **intervenții multi-sectoriale și multi-anoale bine coordonate și corelate între ele, combinând acțiunile asupra comunităților sărace de romi, cu cele asupra populației majoritare și cele care vizează schimbări instituționale ale administrației locale.** Și mai mult (precum elaborăm în ultimul capitol al documentului nostru), o dezvoltare durabilă în acest domeniu necesită schimbări legislative, dar și modificări ale funcționării pieței forței de muncă în direcția creării unor locuri de muncă decente (care asigură ieșirea din sărăcie), precum și un sistem adecvat de protecție socială capabil să asigure un trai decent tuturor, inclusiv categoriilor sociale cele mai vulnerabile.

Cazurile zonelor de locuire defavorizată trebuie analizate în particularitatea lor locale, dar în fiecare caz ele trebuie să fie în măsură să **trateze concentrarea teritorială a grupurilor dezavantajate, sau cumulara efectelor excluziunii sociale în anumite spații locative.** În unele cazuri, se impune și este posibilă îmbinarea dezvoltării/regenerării socio-teritoriale cu o dezvoltare comunitară fără ca grupurile/comunitățile/famiiliile respective să fie relocalate din aceste spații, dar astfel încât zona să devină atractivă și să-și schimbe semnificațiile negative. În alte cazuri (atunci când regenerarea mediului poluat, sau regenerarea socială și culturală a ariilor în cauză nu sunt posibile) desegregarea teritorială necesită relocalarea familiilor defavorizate în alte spații, însoțită de măsuri de asistență acordate acestora, combinate cu acțiuni de combatere a atitudinilor de respingere a lor din partea majorității privilegiate.

Aceste programe de dezvoltare și planuri de măsuri trebuie elaborate și implementate prin participarea celor afectați de ele. **Participarea grupurilor marginalizate la aceste procese presupune capacitatea lor (*empowerment*),** deci o dezvoltare comunitară care acționează în această direcție. În fine, dar nu în ultimul rând, astfel de politici de dezvoltare trebuie bazate pe cunoașterea realităților locale (*evidence-based development*). De aceea se recomandă **capacitatea autorităților locale de a derula în mod sistematic cercetări care îmbină metoda anchetării și a studiilor comunitare calitative, cu cea a cartografierii marginalizării sociale.**

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

Măsuri de dezvoltare socio-spațială în cazul comunităților marginalizate de romi

În raport cu zonele de locuire defavorizată sau „pungile de sărăcie” rurale sau urbane, este nevoie ca autoritățile publice, în colaborare cu alți actori (printre ele organizațiile neguvernamentale) să elaboreze și implementeze măsuri imediate prin care să elimine consecințele marginalizării socio-spațiale cumulate de-a lungul a două decenii și să stopeze agravarea și/sau reproducerea acesteia în viitor.

Guvernul României va trebui să aibă o strategie coerentă de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung în raport cu teritoriile dezavantajate în care trăiesc (și) comunități marginalizate (de romi), iar autoritățile regionale, județene și locale vor trebui să acționeze pe baza cunoașterii realităților locale printr-o serie de măsuri multianuale și multi-sectoriale. Dincolo de autonomia administrației locale și de diferența în orientarea politică a guvernantei centrale și a celei locale, sau de fluctuația configurațiilor politice de la nivel central, regional, județean și local, **acest demers necesită colaborarea constantă între diversele organe ale administrației publice și trebuie să devină o prioritate asumată politic de toate structurile politice, căci necesită atât schimbări legislative și instituționale de la diferite nivele, cât și finanțare adecvată.**⁵

Finanțarea strategiei și planurilor locale trebuie să fie asigurată de resurse publice naționale, județene și locale, precum și din fonduri europene, în mod particular de fondurile dedicate proiectelor integrate (de locuire). În cazul în care se va face uz de fondurile europene, grupurile țintă ale acestor proiecte ar fi exact comunitățile marginalizate din zonele de locuire defavorizată. Și mai precis, în aceste cazuri este nevoie de **îmbinarea abordării intervențiilor bazate pe grupuri vulnerabile (*people-based*) cu cele care se adresează unor spații/teritorii dezavantajate (*place-based, area-based*).**

---

⁵ Definirea acestei strategii de dezvoltare drept prioritară se poate baza pe convingerile ideologice ale diverselor partide politice, sau pur și simplu rezultă din asumarea Strategiei Europa 2020 de către România în calitate de stat membru al UE, strategie care definește dezvoltarea/creșterea incluzivă drept una din palierele principale ale europenității.

Pentru a asigura dezvoltarea socio-spațială durabilă a zonelor de locuire defavorizată, este nevoie ca familiile/grupurile/comunitățile (inclusiv rome) care locuiesc în astfel de spații, precum și comunitățile locale mai largi în care ele sunt înglobate, să beneficieze de următoarele intervenții asigurate pe plan local în mod susținut pe o perioadă îndelungată și coordonate între ele:

1. **Capacitarea autorităților locale** în vederea elaborării și implementării unor planuri de dezvoltare socio-teritorială pentru zonele de locuire defavorizată, bazate pe date colectate sistematic despre aceste zone, precum și pe monitorizarea și evaluarea permanentă a intervențiilor:

- constituirea unei unități de incluziune socială la primărie, care să gestioneze planurile locale de dezvoltare și asistență socio-spațială;
- formări, asistență tehnică pentru personalul administrativ al primăriilor, dar și pentru consilierii locali;
- asigurarea resurselor umane necesare implementării acestor planuri de dezvoltare;
- includerea programelor de dezvoltare socio-teritorială a zonelor de locuire defavorizată în strategiile și politicile locale;
- bugetarea acestor programe din bugetul local și din bugetele provenite din redistribuiri, dar și din fonduri extrabugetare;
- implicarea experților pentru romi, mediatorilor școlari și sanitari în aceste programe;
- utilizarea resurselor și mecanismelor rezultate din proiectele derulate din fonduri europene în perioada 2007-2013, precum și asigurarea sustenabilității acestora.

2. **Educația anti-rasistă a populației majoritare**

- programe educaționale implementate în rețeaua unităților școlare în vederea eliminării segregationalismului instituționalizat, dedicate copiilor, părinților și cadrelor didactice
- programe de educație dedicate populației largi, realizate prin mass media, prin acțiuni publice, programe cultural-artistice etc.
- programe de formare dedicate actorilor aflați în poziții decizionale, inclusiv autorități publice, angajatori, formatori de opinie, personal medical etc.

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

3. **Programe de dezvoltare și educație comunitară** care își propun atât capacitatea civică și culturală, cât și responsabilizarea membrilor comunităților marginalizate față de soluționarea problemelor lor

4. **Îmbunătățirea condițiilor de locuire**
  - construcții de noi locuințe sociale
  - renovări ale locuințelor vechi
  - aplicarea unor criterii de distribuire a locuințelor sociale care garantează accesul grupurilor vulnerabile la ele (astfel încât politicile publice locative să devină instrumente ale incluziunii sociale)
  - asigurarea accesului la utilități

5. **Asigurarea siguranței locuirii**
  - legalizarea așezămintelor informale
  - eliberarea actelor de proprietate asupra terenurilor și locuințelor, eliberare de acte de identitate
  - prevenirea evacuărilor, eliminarea evacuărilor forțate
  - asigurarea unor locuințe de necesitate și de tranzit în vederea eliminării efectelor negative ale rămânerii fără adăpost

6. **Facilitarea accesului la transportul în comun și îmbunătățirea stării drumurilor** legate de actualele zone de locuire defavorizată

7. Crearea condițiilor necesare participării școlare (atât a copiilor de vârstă școlară, cât și a adulților) prin oferirea unor pachete de burse sociale, programe de recuperare, programe de școală după școală, cursuri vocaționale și alte forme de învățare
8. Asigurarea unor locuri de muncă prin implicarea autorităților locale în facilitarea angajării membrilor comunității în meserii necesare derulării lucrărilor publice locale, dar și în susținerea întreprinderilor sociale create pe plan local
9. Implementarea unor programe permanente de informare, consiliere și mediere școlară și ocupațională dedicate membrilor comunităților marginalizate
10. Asigurarea unei asistențe sociale și medicale adecvate tuturor membrilor comunităților marginalizate care locuiesc în aceste zone defavorizate
11. Derularea de programe de asistență specială pentru cele mai vulnerabile categorii ale acestor comunități marginalizate (copii, tineri și vârstnici; persoane cu dizabilități; persoane victime ale violenței domestice, sau ale exploatării sexuale, sau ale traficului de persoane).

Dezvoltarea socio-spațială dincolo de nivelul local

Abordarea integrată a dezvoltării socio-spațiale (propusă în *Documentul consultativ privind Acordul de Parteneriat între România și Uniunea Europeană*) – utilizabilă atât în politicile *mainstream* de incluziune socială, cât și în politicile pentru incluziunea socială a romilor – are un potențial mare în ceea ce privește dezideratul eliminării fenomenului segregării socio-spațiale sau, altfel spus, al excluziunii sociale și sărăciei spațializate. **Dezvoltarea socio-spațială capabilă să elimine un fenomen complex, cu cauze multiple, cum este cel al segregării teritoriale și sociale (a comunităților marginalizate de romi)** se poate realiza, precum am arătat în capitolul anterior, prin măsuri locale multi-sectoriale, multi-anuale și beneficiare de fonduri multiple.

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

Dar ea **presupune și acțiuni care depășesc atribuțiile actorilor locali și necesită implicarea forurilor legislative și executive naționale**, cum ar fi:

- dezvoltarea stocului de locuințe sociale în cartiere mixte din punct de vedere social și etnic (**modificarea legii locuințelor în sensul prioritizării politicii de locuințe sociale ca instrument al incluziunii sociale, respectiv în sensul asigurării accesului la locuințe accesibile și a siguranței locuirii a categoriilor vulnerabile**);
- aplicarea prevederilor legii pentru combaterea marginalizării sociale în domeniul locativ în vederea prevenirii evacuărilor și a eliminării evacuărilor forțate, dar și în vederea asigurării accesului la locuințe adecvate și accesibile tuturor cetățenilor, și al unor programe de asistență socială oferite familiilor beneficiare de locuințe sociale (**modificarea legislației marginalizării sociale astfel încât măsurile de incluziune socială să funcționeze ca instrument al politicii de locuire**);
- aplicarea legii pentru combaterea discriminării în domeniul locuirii și al ocupării în general (în mod particular al prevederilor sale cu privire la **utilizarea unor măsuri afirmative menite să rebalanseze dezavantajele structurale ale membrilor unor comunități marginalizate de romi în domeniul locativ și al ocupării**);
- **elaborarea unei legi a economiei sociale care să permită sprijinirea de către stat** (prin măsuri afirmative, cum ar fi proceduri preferențiale de achiziție publică legate de lucrări publice, asigurarea unei piețe de desfacere pentru produsele realizate, implicarea beneficiarilor locuințelor sociale în construirea acestora etc.) **a întreprinderilor sociale înființate de membrii unor comunități marginalizate (de romi)**;

- înființarea unei unități inter-ministeriale (și a unor organisme deconcentrate în teritoriu), respectiv a unei structuri transversale în rețeaua programelor operaționale sectoriale, care să gestioneze programele integrate de dezvoltare socio-spațială ca instrumente ale politicii de incluziune și coeziune socială și teritorială;
- punerea în practică a propunerii formulate în *Documentul consultativ* citat (pp. 154-156) de a utiliza abordarea *community led local development* în vederea dezvoltării socio-spațiale și asistarea comunităților marginalizate (de romi) în efortul lor de incluziune socială și teritorială atât în mediu rural, cât și în medii urbane;
- punerea în practică a propunerii de creare a unor fonduri multiple, *multi-fond financing* (sau a unui sistem de *cross-financing*) care să permită îmbinarea dezvoltării infrastructurale (construire locuințe, acces la utilități, drumuri, transport în comun) cu dezvoltarea resurselor umane și derularea unor programe de asistență socială și medicală, și de dezvoltare comunitară.

Concluzii finale

Strategia pentru incluziunea socială a romilor (cu referire la romii marginalizați, și nu în general la romi) va putea fi implementată cu succes numai dacă, pe de o parte, devine parte integrată a planurilor generale de măsuri ale României pentru reducerea excluziunii sociale și sărăciei. Pe de altă parte, ea va trebui să beneficieze de finanțarea adecvată (din bugetul public și din fonduri europene) a măsurilor care răspund la nevoile dezvoltării locale, inclusiv la nevoia eliminării „fenomenului segregării socio-spațiale” (termen utilizat în *Documentul consultativ*, 2013, p. 153), care afectează (și) comunitățile marginalizate de romi.

Recomandarea noastră adresată Ministerului Muncii, Ministerului Dezvoltării Regionale, Ministerului Fondurilor Europene, Agenției Naționale pentru Romi, și Punctului Național de Contact pentru Implementarea Strategiei pentru Romi vizează **aplicarea abordării integrate a dezvoltării socio-teritoriale în politicile de incluziune socială și eliminarea sărăciei, și în mod special în cazul comunităților marginalizate de romi care trăiesc în zone de locuire defavorizată.**

FUNDAȚIA DESIRE

pentru Deschidere și Reflexie Socială

Str. Vântului nr. 35, 400221 Cluj, România,

Tel/Fax: +40-364/143220, +40 -740-137561

E-mail: desire_cluj@yahoo.com, eni_personal@yahoo.com

www.desire-ro.eu

Propunem deci, ca această abordare asumată în *Documentul consultativ al Acordului de Parteneriat* (vezi pp. 151-165) să devină una dintre pilioanele de bază ale Strategiei Naționale pentru Incluziune Socială și Reducerea Sărăciei (2014-2020), actualmente în elaborare, și ale Strategiei Naționale privind Incluziunea Socială a Romilor (2012-2020), aflată în revizuire.

Astfel, **eliminarea fenomenului segregării socio-spațiale se va defini ca un obiectiv transversal/orizontal al celor trei strategii care poate fi realizat prin măsuri multi-sectoriale, multi-anuale și beneficiare de fonduri multiple.**

În toate cazurile locale ale segregării socio-spațiale, cheia soluțiilor trebuie să fie **teritorializarea agendei sociale**, sau **socializarea dezvoltării teritoriale**, astfel încât comunitățile locale marginalizate (de romi) să beneficieze de **politici de incluziune realizate și prin măsuri locative**, precum și de **politici de locuire care asigură incluziunea socială**, iar cele două, împreună, să faciliteze o dezvoltare socio-spațială care să răspundă nevoilor economice și culturale ale acestor comunități.

Document elaborat de:

Prof. univ. dr. Enikő Vincze

Președinta Fundației Desire